



Конференција за новинаре након сједнице Управног одбора Савјета за имплементацију мира

Високи представник Валентин Инцко

Даме и господо,

Хвала свима што сте дошли.

Нажалост, Русија није могла прихватити овај коминике. Сигурно разумијете да је једино исправно с моје стране да у њихово име не објашњавам разлоге из којих су одлучили да тако реагују. Сигуран сам да ће вам то они сами образложити.

Жалимо због тога, а овакву ситуацију смо имали већ једном 2008. године, током мандата мог претходника. Ово ни на који начин не умањује улогу Руске Федерације у Управном одбору Савјета за имплементацију мира, коју ми поштујемо.

У Коминикеу су презентовани закључци с наше сједнице одржане током протекла два дана, али сам желио да вам се директно обратим како бих вам приближио начин размишљања који је довео до неких од ових закључака.

Прије свега, дозволите ми да кажем да је дискусија била отворена, конкретна, темељна и свеобухватна. Није никаква тајна да је међународна заједница дубоко забринута због неуспјеха водећих политичких лидера и институција Босне и Херцеговине да испуне услове потребне за интеграцију у евро-атлантске институције и осигурање напретка ове земље.

Порука Управног одбора политичким лидерима и институцијама је врло јасна: уозбиљите се и почните остваривати конкретне резултате у корист ове земље и њених грађана.

Управни одбор јуче се састао с предсједавајућим Савјета министара БиХ, господином Бевандом, и једним од његова два замјеника, министром финансија, господином Шпирићем, када се разговарало о, како су то обојица констатовали, прилично разочаравајућем неуспјеху да се постигне напредак у вези с неколико питања с којима се суочава владајућа коалиција у државним институцијама. Наравно, и у оквиру Савјета министара није било напретка, али је ситуација још лошија у Парламенту на државном нивоу јер су од 2010. године усвојена само четири закона, не укључујући буџет.

Након састанка с представницима босанскохерцеговачких институција, Управни одбор РС-а започео је детаљну анализу тешких питања у вези с напретком земље. Конкретно, разговарали смо о сљедећим питањима:

- неспровођење пресуде Европског суда у предмету Сејдић-Финци и остале препреке које онемогућавају напредак БиХ на путу ка ЕУ;
- забрињавајућа пракса неспровођења одлука највишег судског органа у БиХ – Уставног суда Босне и Херцеговине. Уставни суд је сам у 35 случајева навео проблем неспровођења његових одлука. Дакле, не ради се о појединачном случају или изузетку, као што је Мостар, него се ради о пракси, а таква пракса је забрињавајућа;
- непредузимање минималних корака који су потребни за рјешавање војне имовине и за деблокаду учешћа БиХ у НАТО-овом Акционом плану за чланство и за даљњу имплементацију програма 5+2, што је потребно за затварање ОНР-а. Треба подсјетити да се, када је у питању војна имовина, ради само о 63 објекта. Половина их је већ ријешена, а потребно је предузети неке активности у вези с преосталим објектима. Но, потребна је првенствено политичка воља;

- неуспјех настојања да се оконча парализа органа власти и институција у Федерацији БиХ ;
- неуспјех да се осигура демократска заступљеност и организују ефикасне владајуће структуре у Мостару;
- неуспјех у рјешавању економске кризе због које све већи број грађана живи у сиромаштву;
- неуспјех у рјешавању проблема корупције;
- неуспјех у одустајању од реторике којом се позива на подјеле и поновно усмјеравање напора на хитно проналажење рјешења за проблеме с којим се суочавају грађани.

Ови неуспјеси су у великом контрасту према помацама које су оствариле сусједне земље, а који су добрим дијелом резултат воље лидера да предводе ове процесе.

Многе делегације у Управном одбору РС-а чудиле су се с правом да, ако су лидери у Србији могли наћи храбрости и воље да постигну компромис на једном тако тешком питању као што је Косово, док истовремено лидери у БиХ нису у стању пронаћи компромис да спроведу пресуду Сејдић-Финци. Желио бих да вас питам, а ово није демагошко него суштинско питање, шта је теже: ријешити случај као што су Косово и Србија или ријешити предмет Сејдић-Финци? Или још драстичнији примјер: ријешити питање Косова и Србије или ријешити питање Мостара – шта је теже? Мислим да политички лидери треба дао томе озбиљно размисле. Имамо јако добар примјер из сусједства.

Неколико делегација је такође изразило запрепаштеност једним општим непостојањем осјећаја хитности или одговорности. Будући да је политика Управног одбора РС-а, ОНР-а и цјелокупне међународне заједнице у неколико протеклих година била да се одлучивање скоро у потпуности препусти институцијама БиХ, покушаји да се међународна заједница окривљава за проблеме који тиште ову земљу само су празни изговори.

Дозволите ми да нагласим да је општи утисак да су у БиХ подбацили политички лидери, а не грађани. Одговорност за неуспјех Босне и Херцеговине да постигне напредак може се приписати малом броју политичара. Нажалост, овај мали број политичара не остварује конкретне резултате. Можда ћете такође прочитати информације које данас долазе из Европског парламента гдје је Дорис Пак жељела да предложи резолуцију о Босни и Херцеговини. Та резолуција ће бити прихваћена, или је прихваћена, а она је такође жељела да предложи амандман на ову резолуцију о Босни и Херцеговини по којем би се суспендовало чланство БиХ у Савјету Европе, а такође би се суспендовали IPA фондови и Прелазни споразум. Овај амандман није прошао. Одбијен је, али било је веома тијесно. 305 посланика је гласало против овог амандмана, а 278 је гласало за амандман. Дакле, врло тијесан резултат гласања и могао се готово усвојити да је 14 или 15 гласова превагнуло на другу страну. Мислим да је ово веома алармантна ситуација и да је то звоно за узбуну за БиХ и њене политичке лидере. Уствари, то је у истом тону као упозорење Штефана Филеа.

* * *

Чланови РС-а су такође разговарали о текућој иницијативи за реформу Федерације. Јасно је стављено до знања да ће елемент уставне, институционалне и административне реформе помоћи да се смањи трошак власти и да је учини ефикаснијом – и политички директори су изразили подршку иницијативама у овој области, посебно због тога што долази и од домаћих експерата. И, наравно, изнесено је мишљење да реформа Федерације треба такође да узмеу обзир Вашингтонски и Дејтонски споразум.

Тakoђе је јасно да, уколико се институцијама које већ постоје пружи подршка и ако се оснаже, онда политичари неће моћи блокирати систем да би остваривали сопствене циљеве.

Закон, судови, регулаторне агенције и законски органи су ту да штите грађане и да осигурају да политичари буду одговорни за своје дјеловање. Ове институције се морају подржавати и јачати и оне имају подршку међународне заједнице.

У том погледу, ја бих нагласио да је на овој сједници РС истакао чињеницу да се међународна заједница у Босни и Херцеговини не бави примарно неколицином моћних људи – наш ангажман је са четири милиона грађана.

Јасно је да једна мала мањина политичких лидера није била у стању или није била вољна да представља интересе ових четири милиона људи – проблеми се не смањују: они се повећавају.

* * *

Савјет за имплементацију мира је разговарао о начинима рјешавања конкретних изазова, укључујући кризу у Федерацији, препреке на путу према евро-атлантским интеграцијама, стална оспоравања Дејтонског споразума и суверенитета Босне и Херцеговине, ситуацију у Мостару, те тешкоће с којима се грађани суочавају због економске кризе.

Једна област која директно утиче на грађане и о којој смо разговарали доста детаљно је јединствени матични број. Привремено рјешење, које би задржало јединствени систем уређен на државном нивоу је на дохвату руке, али ипак неки су одлучили да га опструишу, као изговор за рушење система. Од неких чланова Управног одбора РС-а смо чули да ако се ово питање не ријеша на правилан начин, онда би могло такође угрозити издавање пасоша, а посебно путовања грађана БиХ у стране државе. Без јединственог система матичних бројева, грађани се у будућности могу суочити са тешкоћама при добијању виза за неке земље за које још увијек треба виза. Штавише, са становишта Дејтонског споразума једноставно није прихватљиво да нижи ниво власти – као што су ентитети – једнострано уређују питања која су већ уређена државним законима.

У вези са Сребреницом и црквом у Будаку, изнесени су јасни ставови и молим вас да погледате наш коминике који је сасвим експлицитан и опширан у вези с овим питањем.

У прошлости смо позивали политичке лидере да усвоје конструктивније и реалније ставове; сарађивали смо са њима и, кад год је то било могуће, подржавали смо их.

Али, резултати нису били охрабрујући и грађани, цивилно друштво, морају се упитати да ли су промјене неопходне или не и колико још дуго ово може трајати.

Први замјеник високог представника Родерик Мур

Ја ћу говорити о Мостару. У вези с тим, вођени су садржајни разговори. Чак су можда и најшире дискусије биле усредсређене на ситуацију, политички застој и кризу у Мостару. Када добијете примјерак Коминикеа, видјећете да су најштрије ријечи, по мом суду, у дијелу који се бави Мостаром. А разлог за то је врло једноставан. Ја мислим да међународна заједница, а свакако амбасадори који су били овдје у овој просторији јуче и данас, једноставно не могу вјеровати да домаћи политичари ово питање нису могли ријешити у двије и по године откако је Уставни суд донио пресуду. Мислим да су користили термине као што је жаљење због неуспјеха локалних политичких странака да у протекле двије и по године ријеше ово питање. Ово је невјероватно важно питање, не само по нашем мишљењу, него и по мишљењу високих званичника ове државе.

Обавеза поштовања пресуда Уставног суда ове земље, који је, на крају крајева, највиши суд у Босни и Херцеговини, проистиче директно из Дејтонског мировног споразума, конкретно из Анекса 4 (Устав), гдје се наводи да су одлуке Уставног суда коначне и обавезујуће.

Значајно је и то што су амбасадори у разговорима које су водили јуче с предсједавајућим Савјета министара Бевандом чули како је он неколико пута поновио да је просто неприхватљиво да се одлуке Уставног суда игноришу. Он је чак отишао тако далеко да је устврдио, и то исправно, да је неизвршавање одлука Уставног суда кривично дјело. Наравно, криза у Мостару произлази директно из пропуста политичких странака да ураде управо то – да поштују пресуде највишег суда у земљи.

Мислим да вам је свима познато да је прије седам мјесеци на овом истом мјесту, ОНР уз подршку Управног одбора покренуо процес посредовања у изналажењу компромисног рјешења за овај проблем, тј. кризу у Мостару. Ми смо покренули овај процес јер смо били увјерени тада, а увјерени смо и сада – и цијела међународна заједница која је представљена у Управном одбору је увјерена – да је питање Мостара рјешиво. По мом мишљењу, као што је рекао високи представник, то питање је мање компликовано од Косова. Ми смо чврсто увјерени да постоје компромисна рјешења која су у потпуности у складу с одлукама

Суда, Уставом Федерације и кантона, и наравно која ни на који начин неће угрожавати нити штетити интересима било којег од конститутивних народа у Мостару. Ово је проблем који се да ријешити. То је рјешив проблем уз минимум добре воље и креативности.

Као дио ових посредничких активности, ми смо одржали више од 100 састанака са осам политичких странака које су заступљене у Мостару и у државном Парламенту. Ми смо с њима одржали безброј телефонских разговора, као и десетине координативних састанака с Управним одбором. Управни одбор је, у ствари, увијек био укључен и информисан и пружао нам је подршку за овај процес посредовања на сваком дијелу пута. Нисмо радили ништа без консултација с Управним одбором.

Лоша вијест је да је једногласни став Управног одбора да су двије највеће странке заступљене у Мостару – СДА и ХДЗ БиХ – до сада биле потпуно нефлексибилне и да нису показале нимало спремности да размотре могућа компромисна рјешења у Мостару. Када смо покренули овај процес у октобру прошле године с осам странака, свака од њих – укључујући и двије странке које сам управо поменуо – обећале су нам, не само високом представнику и мени него цијелом Управном одбору, да ће учествовати у овом процесу са очекивањем да ће једино рјешење бити компромисно, те прихватајући да ниједна странка неће моћи постићи све своје циљеве. Нажалост, Управни одбор РС-а данас је закључио да ове двије странке – СДА и ХДЗ БиХ – нису испуниле обећање које су дали Управном одбору, а то је да ће са тим очекивањем учествовати у овом процесу. Не само да су одбили све нове идеје које су други учесници тог процеса предложили, него се и даље тврдоглаво држе истих оних идеја и истих оних приједлога које су имали прије него што је започео овај процес посредовања – без обзира на то што је буквално сваки учесник рекао да те идеје немају и неће имати политичку подршку да буду усвојене у домаћим институцијама.

С друге стране, добра вијест је да је већина учесника овог процеса до сада показала спремност да размотре нове идеје које би потенцијално могле довести до компромисног рјешења.

Многе од тих идеја уграђене су у такозвани компромисни оквирни документ о којем је свих осам странака учесница први пут разговарало прије отприлике два мјесеца. Јуче или прекјуче сам видио написе у штампи у којима се спомиње неки нови документ. То, у ствари, није тачно. То је документ који је припремљен прије отприлике два мјесеца и који је добило свих осам странака учесница.

Важно је да је Управни одбор РС-а данас јавно и експлицитно подржао овај компромисни оквирни документ као најреалнију основу на којој се може изградити компромисно рјешење које ће осигурати имплементацију одлука Уставног суда Босне и Херцеговине.

Једнако важно је то што је Управни одбор позвао ОНР да спроведе процес посредовања до краја на основу крајње фокусираних и циљаних разговора, који би се заснивали на параметрима из тог компромисног оквирног документа. А ти параметри сада су још прецизнији него када је овај процес посредовања почео, прије неколико мјесеци.

Такође је важно да је Управни одбор јасно рекао да ће свака странка која не пристане на такво компромисно рјешење сносити одговорност за чињеницу да није испунила услове из Мировног споразума. А то је сигурно веома велика одговорност.

Свих осам странака биће позвано да учествује у овим разговорима и када смо неформално разговарали са њима о тој идеји, велика већина странака већ је пристала да учествује у разговорима на основу параметара из компромисног оквирног документа. Свакако се надамо да ће све странке искористити ову могућност да покушају коначно ријешити ово питање. Мислим да је то заиста права прилика да се ријешити криза која је резултирала веома опипљивим посљедицама за људе који живе у Мостару – једине у овој земљи који прошле године нису могли гласати. Мислим да је то срамотно. Били смо свјedoци фискалне кризе која је имала веома конкретне посљедице за грађане Мостара. Градско вијеће Мостара не функционише, и тако даље. Сада се пружа прилика да се ово питање ријешити и свакако се надамо и очекујемо да ће странке ту прилику и искористити.